

Z OBSAHU	Politika musí být službou právu. Promluva Benedikta XVI. v Bundestagu	04
	Chvíle pravdy. Papežova cesta do Německa	07
	„Zabijí nás, pokud mohou.“ Vzpomínka na blahoslaveného José Gafo OP	08
	Existuje i dnes pronásledování křesťanů?	12

TRADICE OTCŮ

Ze spisů svaté panny Terezie od Ježíše (1515–1582)

Kdo má u sebe Ježíše Krista, tak dobrého přítele a vůdce, může snést všechno. Neboť on nám pomáhá, posiluje nás, nikoho neopustí; je to pravý a upřímný přítel. Jasně poznávám, že máme-li se líbit Bohu a dostat od něho veliké milosti, přeje si Bůh, aby se nám jich dostávalo prostřednictvím Ježíšova nejsvětějšího lidství, v němž má Boží velebnost zalíbení, jak to sám Bůh řekl.

[...] Nehledejme jinou cestu, i kdyby byl už někdo na vrcholu kontemplace; po této cestě lze jít bezpečně a jistě. To je náš Pán, a od něho a skrze něj nám přichází všechno dobré. On nás poučí. Hledíme-li na jeho život, nenajdeme žádný lepší a dokonalejší příklad k následování.

Co můžeme chtít víc, než mít po boku tak věrného přítele, který nás neopustí v námáhách a nesnázích, jak to dělají přátelé světců? Je šťastný, kdo ho upřímně a opravdu miluje a má ho stále u sebe. Vzpomeňme na slavného apoštola Pavla: zdálo se, že má Ježíše stále v ústech, protože ho měl vrytého hluboko ve svém srdci. Právě touto cestou šli hluboce kontemplativní světci, například František, Antonín z Padovy, Bernard, Kateřina Sienská. Po této cestě je třeba jít velice svobodně a odevzdat se zcela do Božích rukou. [...]

A kdykoli myslíme na Krista, vždycky si připomeňme, jaká láska ho vedla k tomu, že nám prokázal tolik milostí a dobrodiní, a jakou lásku nám ukázal Bůh, když nám dal takovou záruku své lásky k nám. A láska volá po lásce. Proto se snažme mít to stále před očima, a tak se povzbuzujeme k lásce. A dá-li nám jednou Bůh tu milost, že se nám tato láska vtiskne hluboko do srdce, bude nám všechno velice snadné a v nejkratší době a s malou námahou vykonáme velmi mnoho.

Svatý Václav, iluminace z Kodexu Vyšehradského (11. stol.). Foto: Wikipedia

Svatý Václave, přimlouvej se za českou zemi!

Když se zamýšlíme, na základě legend, nad životem a mučednickou smrtí svatého Václava, můžeme si povšimnout řady skutečností. Myslím, že všem legendám je společný důraz na svatého Václava jako na někoho, kdo měl velmi solidní vzdělání, a na člověka, který své křesťanství bral skutečně vážně. Svatý Václav byl vládce, který měl na svou dobu neobvykle dobré vzdělání, které nebylo na překážku jeho osobní a velmi hluboké víře. Právě naopak jeho vzdělání, osobní zbožnost a živá víra se vzájemně podporovaly.

Pokud se zamyslíme nad politickou aktivitou svatého Václava, je tím stěžejním důrazem, který můžeme vnímat v legendách a dalších pramenech, jednota jeho křesťanského pohledu na svět

a politické činnosti. V době, kdy o sobě velká část tehdejších politických špiček tvrdila, že jsou křesťané, se od nich svatý Václav odlišoval tím, že to nejen tvrdil, ale také naplno realizoval. Podařilo se mu odvrátit válku s německým králem Jindřichem Ptáčníkem i za cenu placení tributu pacis (poplatku za mír), který mnozí, včetně jeho bratra Boleslava, odmítali. Podle legend také pokojně vyřešil domácí spory se zličským knížetem Radslavem. Pokud se setkal s nějakou formou sociální nespravedlnosti, snažil se ji vykořenit nebo alespoň zmírnit její důsledky. V jeho době se jednalo především o otroctví, Praha byla tehdy evropským centrem obchodu s otroky. Svatý

Dokončení na str. 2

Benedikt XVI. na návštěvě v Německu
Foto: baltische-rundschau.eu

Pastorační návštěva Benedikta XVI. v Německu

Ve dnech 22.–25. září 2011 vykonal Svatý otec Benedikt XVI. pastorační návštěvu Německa, jejíž motto znělo „Kde je Bůh, tam je budoucnost“. V Berlíně přijal Svatého otce spolkový prezident Christian Wulff. Svatý otec s ním hovořil o vztahu mezi náboženstvím a svobodou a citoval velkého biskupa a sociálního reformátora Wilhelma von Kettelera: „Stejně jako náboženství potřebuje svobodu, tak i svoboda potřebuje náboženství.“ Papež také navštívil Bundestag, kde jako první papež vůbec promluvil k německým poslancům. Znění této promluvy najdete na str. 4. Svatý otec označil návštěvu Bundestagu za jeden z nejvýznamnějších momentů své cesty. Poté se setkal s představiteli židovské obce a s členy muslimské komunity. První den návštěvy vyvrcholil mší svatou na olympijském stadionu v Berlíně, jíž se účastnilo 80 tisíc věřících. V promluvě vycházející z obrazu vinného kmene a ratolestí podtrhl papež důležitost jednoty s Kristem pro osobní život věřících a pro existenci Církve, Jeho mystického těla.

V druhé části návštěvy zamířil papež do Durynska. V Erfurtu se setkal se členy Rady německé evangelické církve a zúčastnil se ekumenické bohoslužby. Připomněl, že jedině Kristus nám může darovat jednotu a budeme jí dosahovat v míře, v níž se vrátíme k Němu a necháme se Jím přetvořit. Návštěva pokračovala bohoslužbou mariánských nešpor před svatyní v Etzelsbachu, jíž se účastnilo 90 tisíc lidí, a další den bohoslužbou na dómském náměstí v Erfurtu za účasti asi 30 tisíc věřících. V Erfurtu se papež také setkal s několika oběťmi pohlavního zneužívání duchovními a vyjádřil jim svou lítost a blízkost jejich utrpení.

Poslední etapa návštěvy přivedla Svatého otce do arcidiecéze Freiburg v jihozápadním Německu. Zde se Svatý otec mimo jiné setkal s řeholníky a řeholnicemi, se seminaristy a s mládeží. Nedělní eucharistická slavnost na letišti ve Freiburgu za účasti 100 tisíc věřících byla dalším vrcholným momentem návštěvy. V promluvě Benedikt XVI. připomněl že „křesťanská existence je pro-existencí: bytím pro druhé, pokorným nasazením pro bližního a pro obecné dobro“ a že „obnova Církve může být realizována jedině prostřednictvím ochoty k obrácení a obnovou víry“.

Svatý otec řekl, že návštěva pro něj byla „vhodnou příležitostí setkat se s věřícími své německé vlasti, utvrdit je ve víře, v naději a lásce a sdílet s nimi radost být katolíky. Moje poselství však bylo určeno celému německému lidu a je pobídkou všem, aby hleděli do budoucnosti s důvěrou. Je pravdou, že „Kde je Bůh, tam je budoucnost“.

RC, Ra Vat

Dokončení ze str. 1

Václav skutečně důsledně spojoval svou osobní víru a politickou činnost. Bylo mu naprosto cizí oddělování víry, jako osobní niterné záležitosti člověka, a politiky.

Tyto dvě záležitosti patří shodou „náhod“ k velmi důležitým tématům Svatého otce Benedikta XVI. Je to právě důraz na jednotu víry a rozumu a důrazné odmítání sekularismu, tedy vytlačování náboženství z veřejného života. Jsou to témata, která Benedikt XVI. zdůrazňuje při různých příležitostech, jsou tedy nanejvýš důležitá.

Situace, v níž se dnes v České republice nacházíme, je v něčem podobná situaci v době svatého Václava. Mnozí odmítají víru jako nerozumný postoj. Také je zde mnoho nespravedlnosti, je to zabíjení nenarozených, asistovaná reprodukce či jiné formy útoků na lidský život. Jedná se ale i novodobou formu otroctví – prostituci, kterou je Praha v mnoho západních zemích vyhlášena a našli bychom jistě i další podobnosti, kupříkladu vliv pohanství.

Prosme tedy Boha, na přímluvu svatého Václava, za naši zemi, aby ji chránil od všeho zlého, a daroval jí pravou víru, která není proti rozumu, ale v souladu se skutečným rozumem. Prosme také za naše politiky a státníky, zvláště za ty, kteří jsou křesťany, aby se nebáli na základě své víry jednat také ve veřejném životě.

Svatý Václave, oroduj za nás!

*P. Radim Cigánek
farní vikář v Berouně*

Papež vybízí k zamyšlení nad významem ticha

Papež si přeje, aby se novináři zamysleli nad významem ticha – čteme v komuniké papežské rady pro média, která ohlásila téma příštího Světového dne sdělovacích prostředků: „Ticho a slova jako cesty evangelizace“. Přemíra slov a obsahů může být překážkou v předávání informací, čteme v komentáři. Ticho a mlčení však není pouhým protikladem záplavy slov. Ticho je pro Svatého otce nezbytnou podmínkou k přijetí informace. Ztišení přeje reflexi a skutečnému přijetí slova. Nejde tedy o žádný dualismus, nýbrž o komplementárnost, postulat správné rovnováhy mezi tichem a slovem.

Ra Vat

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz nebo na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem. Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Jste papežovým hlasem ve světové Církvi

Zaměstnanci Vatikánského rozhlasu si v den svého patrona, svatého archanděla Gabriela, připomněli osmdesáté výročí založení této rozhlasové stanice. Slavné mši svatou ve Vatikánských zahradách předsedal státní sekretář kard. Tarcisio Bertone. Asi čtyřem stům přítomným rozhlasovým zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům připomněl první rozhlasové poselství, pronesené Piem XI. v únoru 1931, a dodal, že navzdory modernizaci radiofonického spojení podstata „papežova rádia“ zůstává nezměněna.

„Je zapotřebí, aby Vatikánský rozhlas nepřestával být typicky církevním komunikačním prostředkem, svázaným s životem Církve. Vaší prací přispíváte k tomu, aby dnešní člověk otevřel své srdce přítomnosti Vzkříšeného a přijal Církev jako prostřednici a účinný nástroj spásy.“ Poselství evangelia musí být předáváno „v dialogu se světem“, zdůraznil kard. Bertone, avšak mediační proces se nesmí „zsvětšit“ a „rozředit“ pravdu v poselství obsaženou.

„Předkládejte pravdy víry, které se samy o sobě vymykají jakékoliv ideologické interpretaci a mají své oprávněné místo ve veřejné debatě. Usilujte o to, abyste tlumočili katolický způsob nahladu na všechny otázky, včetně etických a sociálních,“ vyzval vatikánský státní sekretář rozhlasové zaměstnanec.

RaVat

I my můžeme mít podíl na šťastné budoucnosti národa jako svatý Václav

Na letošní Svatováclavské pouti ve Staré Boleslavi vzbudila velkou pozornost slova pronesená v homilii arcibiskupem Janem Graubnerem a také závěrečná slova prezidenta Václava Klause. Oba řečníci naléhavě připomněli tradiční hodnoty naší křesťanské civilizace a pojmenovali rizika, která nám hrozí při jejich opuštění.

Arcibiskup Graubner připomněl, že „aby dítě získalo správnou představu o základní jednotce společnosti – o rodině, potřebuje osobní zkušenost dobré rodiny, která dovede úspěšně zvládat krize, kde žije jeden pro druhého.“ Také Václav Klaus upozornil na význam tradiční rodiny: „Tradiční rodina, základní jednotka každého dalšího celku lidského uspořádání, odvěké prostředí pro vztah muže a ženy, pro výchovu nových generací, ale i pro samozřejmou mezigenerační pomoc a solidaritu, je vystavována stále ostřejším útokům módních postojů, které pro vybrané skupiny velmi nevybíravými způsoby vyžadují nejružnější, v minulosti nikdy neexistující privilegia.“

Prezident Klaus si vysloužil potlesk tisíců poutníků také za tato slova: „Při pohledu kolem sebe vidíme, že ‚pokrokáři‘ všeho druhu vedou soustavný a stále nezakrytější útok na naše tradiční společenské hodnoty a ctnosti. Vlastenectví je vydáváno za šovinismus. Demokratický stát za překonanou instituci, která má být obětována ve prospěch nadstátních uskupení, která nikdy nemohou získat demokratickou legitimitu. Přirozeně strukturovaná národní společenství se svými hlubokými tradicemi, duchovními a kulturními hodnotami, vycházejícími ze staletých zkušeností a z životů mnoha předchozích generací, jsou erodována politickým tlakem na přijetí multikulturalismu jako oficiálně naordinované ideologie. Vše přirozené, a proto dosud většinou spontánně přijímané, je vydáváno za překonané a málo zajímavé.“

V závěru homilie arcibiskup Graubner vyzdvihl význam odhodlaného zápasu každého člověka a jeho zodpovědnosti za vlastní i další generace: „Svatý Václav je povzbuzením pro všechny, kteří nežijí pro sebe, ale pro druhé, kteří sice nejsou v současnosti docenění, ba jsou i znevýhodněni či zneuznaní, ale kterým bude po staletích národ děkovat. Díky jim přežije své krize, díky jim a jejich ochotě nežít pro sebe a dávat víc, než je povinnost, si zachová to, co dělá člověka opravdu šťastným. [...] I my můžeme mít podíl na šťastné budoucnosti národa jako svatý Václav. Jak skvělý úkol!“

RC, TS ČBK, Parlamentní listy, ado.cz, klaus.cz

Další zprávy najdete na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

SLOVO KNĚZE

Jedna z věcí, která mi leží na srdci, jsou křesťané v zemích náboženské nesvobody. Naši bratři a sestry ve víře v Krista jsou různou měrou a různým způsobem diskriminováni, nespravedlivě pronásledováni a mnohdy jim jde o život. Tak se děje v mnoha zemích světa, ať komunistických, či islámských, anebo takových, kde netolerantním způsobem dominuje jiné náboženství.

Situaci utlačovaných křesťanů si umím představit, neboť jsem ji sám u nás zažil v době komunistické totality. Nyní máme, díky Bohu, svobodu a daří se nám relativně dobře. To jsou ideální podmínky pro to, abychom uvažovali, jak pomáhat křesťanům v nouzi, jak je podpořit, jak je vysvobodit.

Možností je jistě více. Především je tu duchovní pomoc – přímá modlitba. Pán má zajisté vše ve svých rukou. Vyvedl Izraelity z egyptského otroctví, Židy z babylonského zajetí, apoštoly z různých vězení. Římskou říši, kde byli první tři staletí v několika vlnách křesťané krutě stíháni a mučeni, učinil Bůh křesťanskou. I naší zemi daroval Pán na přímluvu svaté Anežky tolik kýženou svobodu.

Vedle modliteb, obětí a poutí na tento úmysl mají velký význam i konkrétní skutky lásky. Třeba jsou to právě tyto mé/naše skutky, skrze které Bůh zachraňuje a osvobozuje. Naše činy se mohou ubírat dvojím směrem. Buď můžeme podporovat (hmotně, dopisy, návštěvou) utiskované křesťany v jejich vlasti, aby vytrvali, anebo křesťanům, kteří jsou již na útěku, nebo jim jde doma o život, pomůžeme hořlavou půdu opustit a přestěhovat se do země, kde by mohli pokojně a bezpečně žít. Takovou zemí je dnes i naše vlast.

Křesťanských rodin, které prchly z Iráku, či dnes ze Sýrie, je mnoho. Nacházejí se v provizoriích v Turecku či Libanonu. Křesťanů, kterým jde v Pákistánu o život, je také dost. Nemají dost prostředků, aby mohli odejít. Co kdyby Církev u nás, co kdybychom jim my otevřeli dveře?

fr. Pavel Maria OP

*fr. Pavel M. Mayer OP,
dominikánský kněz,
magistr noviců*

POLITIKA MUSÍ BÝT SLUŽBOU PRÁVU

Promluva Benedikta XVI. v německém Spolkovém sněmu

Za jeden z nejvýznamnějších momentů své návštěvy Německa označil Benedikt XVI. návštěvu Bundestagu, německého Spolkového sněmu. Promluvil zde o základech právnosti a svobody právního státu.

Vážený pane prezidente,
pane předsedo Spolkového sněmu,
paní spolková kancléřko,
pane předsedo Spolkové rady,
paní poslankyně a páni poslanci!

Je pro mne ctí a potěšením hovořit před touto vznešenou sněmovnou – před parlamentem mé německé vlasti, který se v těchto prostorách schází jako demokraticky zvolené lidové zastoupení, aby pracovalo pro blaho Spolkové republiky Německo. Panu předsedovi Spolkového sněmu bych rád poděkoval za jeho pozvání k pronesení této řeči stejně jako za přátelská slova přivítání a ocenění, s nimiž mne přijal. V této chvíli se, vážené dámy a pánové, na vás obracím též jako krajan, který si je celoživotně vědom spojení se zemí svého původu a s účastí sleduje dějiny své německé vlasti. Avšak pozvání k této řeči se mi dostalo jako papeži, římskému biskupovi, který nese nejvyšší zodpovědnost za katolické křesťanstvo. Uznáváte tak úlohu příslušící Svatému stolci v rámci společenství národů a států. Při vědomí své mezinárodní zodpovědnosti bych vám rád předložil několik myšlenek o základech svobodného právního státu.

Dej svému služebníku chápatvé srdce

Dovolte mi, abych svou úvahu o základech práva zahájil krátkým příběhem z Písma svatého. V první Knize královské se vypráví, že Bůh mladému králi Šalomounovi při jeho nástupu na trůn splní prosbu, kterou si král sám zvolí. O co bude mladý vládce v tomto důležitém okamžiku žádat? O úspěch, bohatství, dlouhý život, záhubu nepřátel? Šalomoun nežádá o nic takového. Prosí: „Dej proto svému služebníku chápatvé srdce, jak vládnout nad tvým lidem a rozlišovat dobro a zlo, neboť kdo by jinak

mohl vládnout nad tímto tak početným lidem“ (1 Král 3,9). Bible nám chce tímto příběhem sdělit, na čem u politika v posledku záleží. Konečným měřítkem a základem jeho politické práce nesmí být úspěch a již zdaleka ne materiální zisk. Politika musí být snahou o spravedlnost a tak vytvářet základní předpoklad pokoje. Politik bude přirozeně vyhledávat úspěch, jenž mu vůbec otevírá možnost politického utváření. Avšak úspěch je podřízen měřítku spravedlnosti, právní vůli a porozumění právu. Úspěch může být rovněž svůdný a stát se tak cestou k falzifikaci práva a zkáze spravedlnosti.

Konečným měřítkem politiky nesmí být úspěch či materiální zisk. Politika musí být snahou o spravedlnost a tak vytvářet základní předpoklad pokoje.

„Odejmeš-li právo, čím jiným pak bude stát než velkou loupežnou hordou?“ řekl jednou svatý Augustin. My Němci víme z vlastní zkušenosti, že tato slova nejsou pouhým strašákem. Zažili jsme odtržení moci od práva, kdy moc stála proti právu, pošlapala je a stát se stal nástrojem zrušení práva – velice dobře organizovanou loupežnickou hordou, jež ohrožovala celý svět a mohla jej dohnat na pokraj zkázy. Služba právu a obrana před nadvládou bezprávní je a zůstává zásadní úlohou každého politika. V historickém okamžiku, kdy člověku připadá moc, jež pro něj byla dosud nepředstavitelná, tato úloha nabývá na zvláštní naléhavosti. Člověk může zničit svět, může manipulovat sám sebou, může takřikajíc vyrábět lidi a zároveň je zbavovat lidství. Jak ro-

zeznáme, co je správné? Jak můžeme rozlišovat mezi dobrem a zlem, mezi skutečným a zdánlivým právem? Šalomounova žádost zůstává rozhodující otázkou, před níž stojí také dnešní politikové a politika.

Většinový princip nepostačuje

Ve většině právně regulovatelných systémů může být postačujícím kritériem většinová převaha. Avšak je očividné, že v základních právních otázkách, v nichž se jedná o důstojnost člověka a lidstva, většinový princip nepostačuje – každý zodpovědný si musí při formování práva hledat kritéria podle vlastní orientace. Ve třetím století odůvodnil významný teolog Origenes odpor křesťanů proti určitým platným právním nařízením tímto způsobem: „Když by se někdo nacházel u Skytů, kteří ve svých zákonech neuznávají Boha, a byl donucen u nich žít..., bylo by od něj jistě rozumné, kdyby jménem zákona pravdy, který je u Skytů nelegální, se spolu se stejně smýšlejícími postavil na odpor proti stávajícímu řádu...“ (Origenes, *Contra Celsum* 428).

Z tohoto přesvědčení jednali také odpůrci nacistického režimu a jiných totalitních režimů a prokazovali tak službu právu a lidstvu. Pro tyto lidi bylo nesporně zřejmé, že platné právo bylo ve skutečnosti bezprávné. Při rozhodování demokratického politika nicméně není tak zcela zřejmá otázka, co odpovídá zákonu pravdy, co je skutečně správné a může být uzákoněno. V dnešní době nevychází v žádném případě jednoduše najevo, co je ve vztahu k podstatným antropologickým otázkám správné a může se stát platným právem. Na dotaz, jak lze rozpoznat to skutečně správné a sloužit tak spravedlnosti v zákonodárství, nebylo nikdy jednoduché odpovědět. Dnes je to vzhledem k našemu překypujícímu vědění a schopnostem ještě mnohem obtížnější.

Jak rozpoznat, co je správné?

Jak lze rozpoznat, co je správné? Právní řády v dějinách byly téměř vždy motivovány nábožensky – ve vztahu k božství se rozhoduje, co je pro lidi spravedlivé. V protikladu k jiným velkým náboženstvím křesťanství státu a společnosti nikdy nepředkládalo právo založené na Zjevení, právní řád vyplývající ze Zjevení. Namísto toho odkazovalo na přirozenost a rozum jako na skutečné právní zdroje – na soulad mezi objektivním a subjektivním rozumem, který ovšem předpokládá zakotvení obou těchto sfér ve stvořitelském Božím rozumu. Křesťanští teologové tak navázali na filosofické a právní hnutí, utvářející se od 2. stol. př. Kr. V první polovině druhého předkřesťanského století se společenské přirozené právo, rozvinuté stoickými filozofy, setkala s naukou římského práva. (W. Waldstein, *Ins Herz geschrieben. Das Naturrecht als Fundament einer menschlichen Gesellschaft*, Augsburg 2010, 11 násl.; 31–61). Tímto kontaktem se zrodila západní právní kultura, jež měla a dosud má rozhodující význam pro právní kulturu celého lidstva. Od tohoto předkřesťanského spojení práva a filosofie vede cesta přes křesťanský středověk a právní rozvoj v rámci osvícenství až k proklamaci lidských práv a naší německé ústavě, jíž se roku 1949 náš lid přihlásil k „nedotknutelným a nezadatelným lidským právům jako základu každého lidského společenství, míru a spravedlnosti ve světě“.

Idea přirozeného práva

Pro rozvoj práva a lidstva bylo rozhodující, že se křesťanští teologové postavili proti náboženskému právu, požadovanému pohanským modloslužebnictvím, na stranu filosofie, rozumu a přírody a uznali v jejich spolupůsobení platný zdroj práva. Toto rozhodnutí uskutečnil již Pavel v dopise Římanům, když říká: „Když totiž pohané, kteří Zákon nemají, z přirozeného popudu dělají to, co zákon nařizuje, jsou sami sobě zákonem. Tím jen ukazují, že obsah zákona mají vepsaný ve svém srdci. O tom u nich vydává svědectví také jejich svědomí...“ (Řím 2,14 násl.). Objevují se zde oba základní pojmy – přirozenost a svědomí, přičemž svědomí není nic jiného

než Šalomounovo prozíravé srdce a rozum otevřený jazyku bytí. Jakkoli se tím problematika základů zákonodárství až do období osvícenství, vyhlášení Charty lidských práv a vytvoření naší ústavy zdála být objasněna, v uplynulém půlstoletí se situace dramaticky změnila. Idea přirozeného práva dnes platí za podivnou katolickou nauku, o níž se vně katolického prostředí nevyplácí diskutovat, takže se člověk téměř stydí se o ní vůbec zmínit. Rád bych stručně naznačil, jak tato

Vyhraněnost pozitivistického rozumu, který není s to vnímat nic víc než funkčnost, se podobá betonovým stambám bez oken, v nichž si sami vyrábíme světlo i klima a nechceme již obojí čerpat z širého Božího světa.

situace vznikla. Je především nutné uvést tezi, podle níž mezi „být“ a „mít povinnost“ leží nepřemostitelná propast. Z bytí údajně nemůže vyplývat žádná povinnost, neboť se jedná o dvě zcela odlišné oblasti. Důvodem je mezitím téměř všeobecně akceptované pozitivistické pojetí přirozenosti a rozumu. Pokud přírodu nahlížíme – řečeno s Hansem Kelsenem – jako „seskupení objektivních daností, spojených mezi sebou vztahem příčiny

a účinku“, nemůže z ní vskutku vzejít jinak uzpůsobený etický příkaz (Waldstein, cit., 15–21). Pozitivistické chápání přírody, jež ji pojímá čistě funkčně tak, jak ji vysvětluje přírodní věda, nemůže vytvořit jakékoli přemostění k étosu a právu, nýbrž je schopné vyvolat opětovně pouze funkční odpovědi. To samé však platí také pro pozitivistické pojetí rozumu, které je pokládáno za jediné vědecké pojetí. Co není ověřitelné nebo falzifikovatelné, podle tohoto pojetí nepatří do oblasti rozumu v úzkém slova smyslu. Proto musí být étos a náboženství odkázány do prostoru subjektivity a vyčleňují se z oblasti rozumu v úzkém slova smyslu. Kde se vlády ujímá výhradně pozitivistický rozum – a to je ve většině případů našeho veřejného povědomí –, jsou vyřazeny ze hry klasické prameny poznání étosu a práva. Tato dramatická situace se týká každého a zasluhuje veřejnou diskusi, k níž tento projev naléhavě vyzývá.

Nedostatečnost pozitivistické koncepce

Pozitivistická koncepce přirozenosti a rozumu a pozitivistický pohled na svět jsou jako celek velkolepou součástí lidského poznání a schopností, jíž se v žádném případě nemůžeme vzdát. Avšak ani souborně nepředstavují postačující, odpovídající lidství v plně jeho šíři. Je-li pozitivistický rozum sám o sobě nahlížen jako dostačující kultura a všechny ostatní kulturní skutečnosti jsou vypovězeny do stavu subkultury, pak člověka redukuje, ba

Benedikt XVI. v Bundestagu. Foto: www.papst-in-deutschland.de

dokonce ohrožuje jeho lidství. Hovořím o tom s ohledem na Evropu, v níž široké kruhy usilují o to, aby byl pozitivismus brán za společnou kulturu a společný základ zákonodárství, a vykazují všechny ostatní náhledy a hodnoty naší kultury do postavení subkultury, čímž Evropa ve vztahu k ostatním světovým kulturám svou kulturu ztrácí a zároveň jsou tak podněcovány extremistické a radikální proudy. Vyhraňenost pozitivistického rozumu, který není s to vnímat nic víc než funkčnost, se podobá betonovým stavbám bez oken, v nichž si sami vyrábíme světlo i klima a nechceme již obojí čerpat z širého Božího světa. A přitom před sebou nemůžeme skrývat, že i v tomto samostvořeném světě přece ve skrytu čerpáme z Božích zásob, které přetváříme v naše dílo. Je třeba znovu rozevřít okna, spatřit dálky světa, oblohu a zemi a učit se to vše správně používat.

Jak může rozum opět nalézt svou velikost?

Jak to uskutečnit? Jak vstoupit do šíře, do celku? Jak může rozum opětovně nalézt svou velikost, aniž by sklouzl do iracionality? Jak se může znovu přirozenost objevit ve své skutečné hloubce, se svými nároky a se svým pokynem? Přichází mi na mysl průběh nedávných politických dějin – doufám, že nevyvolám přílišné nepochopení a příliš jednostranných polemik. Řekl bych, že vstup ekologického hnutí do německé politiky v 70. letech sice nebyl přímo otevřením okna, avšak byl a zůstává voláním po čerstvém vzduchu, které nesmí být přeslechnuto a odsunuto stranou proto, že se jeví jako velmi iracionální. Mladí lidé si uvědomili, že na našem zacházení s přírodou něco nefunguje, že hmota není pouhým materiálem k naší činnosti, nýbrž že země sama v sobě nese svou důstojnost a že musíme následovat jejích pokynů. Je zcela zřejmé, že zde nepropagují určitou politickou stranu – jsem dalek něčeho takového. Jestliže v našem zacházení se skutečností něco nefunguje, musíme všichni vážně uvažovat o celku a jsme všichni odkázáni na dotazování se po základech naší kultury vůbec. Dovolte mi, prosím, abych se ještě okamžik u tohoto tématu zastavil. Význam, kterého mezi-

tím ekologie nabyla, je nepopíratelný. Musíme naslouchat řeči přírody a přiměřeně jí odpovídat. Chtěl bych se však důrazně zmínit ještě o jednom aspektu, který byl v minulosti a je i dnes dalekosáhle opomíjen. Existuje totiž také ekologie člověka. Také člověk má přirozenost, jíž musí dbát a s níž nemůže libovolně manipulovat. Člověk není pouze sebeutvářející se svoboda. Člověk netvoří

Pravá lidská svoboda se ukutečňuje jen tehdy, naslouchá-li člověk své přirozenosti a přijímá-li sebe sama jako toho, jímž je a jenž sám sebe nestvořil.

Adam a Eva, Žaltář sv. Ludvíka (1225)
Foto: imaginemdei.blogspot.com

sebe sama. Je duchem a vůlí, avšak rovněž přirozeností, a jeho vůle je spravedlivá pouze tehdy, naslouchá-li přirozenosti, respektuje ji a přijímá sebe sama jako toho, jímž je a jenž sám sebe nestvořil. Právě takto a pouze takto se uskutečňuje skutečná lidská svoboda.

Základy evropské kultury

Vraťme se zpět k základním pojmům přirozenosti a rozumu, z nichž jsme vy-

šli. Významný teoretik právního pozitivismu Kelsen se ve věku 84 let – v roce 1965 – vzdal dualismu mezi „být“ a „mít povinnost“. (Těší mne, že ještě v 84 letech je možné dobrat se něčeho rozumného...) Právní normy mohou vycházet pouze z vůle. V důsledku toho může přirozenost obsahovat normy pouze tehdy, pokud je do ní vložila vůle. To by opětovně předpokládalo Boha Stvořitele, jehož vůle vstoupila do přirozenosti. „Diskutovat o pravdě této víry je zcela beznaděné,“ poznamenává k tomu Kelsen (Waldstein, cit., 19). Opravdu? – dotázal bych se rád. Je skutečně nesmyslné uvažovat nad tím, zda objektivní rozum, projevující se v přírodě, nepředpokládá stvořitelství, Creator Spiritus?

Na tomto místě by nám mělo přijít na pomoc kulturní dědictví Evropy. Na základě přesvědčení o Bohu Stvořiteli zde byla rozvinuta idea lidských práv, rovnosti všech lidí před právem, poznání nedotknutelnosti lidské důstojnosti každého jednotlivce a vědomí o zodpovědnosti lidí za jejich konání. Toto rozumové poznání vytváří naši kulturní paměť. Ignorovat ji či ji považovat za pouhou minulost by bylo amputací části naší kultury, která by ji připravila o její celistvost. Evropská kultura vznikla setkáním Jeruzaléma s Aténami a Římem – ze střetnutí izraelské Boží víry, řeckého filosofického rozumu a římského právního myšlení. Toto trojnásobné setkání vytváří evropskou vnitřní identitu. Toto setkání, při vědomí zodpovědnosti člověka před Bohem a za poznání nedotknutelné důstojnosti každého člověka, založilo právní měřítko, jejichž obrana je nám v našem historickém okamžiku svěřena.

Mladému králi Šalomounovi bylo při nástupu k moci umožněno splnění jeho žádosti. Co by se stalo, kdyby nám, dnešním zákonodárcům, bylo umožněno vznést prosbu? O co bychom žádali? Myslím si, že také dnes bychom nemohli žádat o nic jiného než o chápavé srdce – o schopnost rozlišovat dobré od zlého a ustanovit tak skutečné právo, sloužit spravedlnosti a pokoji. Děkuji vám velice za vaši pozornost.

*Přeložila Jana Gruberová
Radio Vaticana
(Mezititulky redakce)*

CHVÍLE PRAVDY

Papežova cesta do Německa

Papežské promluvy k německé církvi zněly jako testament. Nejen proto, že člověk v 84 letech si musí uvědomovat, že návštěva ve vlasti může být poslední. Nevzpomínám si, že by kdykoli dříve Benedikt XVI. promlouval tak otevřeně a zároveň tak kriticky. Nad Rýnem mohl mluvit v první osobě: my, Němci.

Církev v Německu není jen jednou z mnoha místních církví velkého katolického společenství. Právě z ní vzešla do značné míry koncepce II. vatikánského koncilu, tak jak ho známe, a prosadila na něm své ideje. Po koncilu pak měla veškeré nezbytné prostředky k tomu, aby jej uváděla do života. A přece na adresu této církve padla papežova tvrdě kritická slova. Podle nich kulisy správně fungující byrokratické mašinerie skrývají duchovní prázdno, které se němečtí katolíci snaží zastínit návrhy dalších, opět čistě strukturálních, reform jako zrušení celibátu, demokratizace církevního života nebo interkomunio pro smíšená manželství. Přitom ovšem, jak s nesmírnou naléhavostí zdůrazňoval papež, skutečné problémy věží úplně jinde, daleko hlouběji. Krize Církve, jak v Německu, tak v celém západním světě, vyplývá z oslabení víry, z kapitulace před sekularizací, z odsunutí Boha na okraj také našeho, křesťanského života.

Neméně ostrá slova padla také při setkání s luterány. Očekáváte ode mě kompromisy, že se nějak dohodneme, po vzoru politiků? Takovou moc nemám – odpověděl Benedikt XVI. na očekávání protestantů. Víra nám byla dána. Nemůže ji měnit podle libosti, ředit ji podle očekávání světa. Směr ekumenismu musí být přesně obrácený. Máme si pomáhat ve věrném vytrvání ve víře navzdory tlakům sekularizovaného světa. Musíme být jiní než tento svět, být pro něj čitelným znamením, a to znamená, že se od něj někdy musíme distancovat, nebýt z tohoto světa – vysvětloval Benedikt XVI.

Nebyla to cesta pokoje a smíření. „S papežem naprosto nesouhlasím. Jeho

Mše svatá na dómském náměstí v Erfurtu. Foto: www.papst-in-deutschland.de

Papež v Německu ukázal, po jaké cestě chce vyvést západní katolicismus ze současné krize. Navzdory vzpourám a nepochopením jasně vytyčil kurz Církve.

učení je nekonicilní, ba dokonce nekatolické. Ten pesimismus je výsledkem historické zátěže Josepha Ratzingera, pro kterého byl rok '68 velké trauma. Dobře ten jazyk známe. Ratzinger se vrátil k duchu svých výpovědí z 90. let, k jazyku *Dominus Iesus*,“ řekl pro Vatikánský rozhlas Klaus Nientiedt, šéf církevních médií ve freiburgské arcidiecézi mons. Zollitsche, která papeže hostila. Ta slova ukazují, jak těžká setba to byla, a mně připomněla jeden rozhovor, který jsem točil v Praze před papežovou cestou do Čech. Vedl jsem ho s mladým člověkem, který vyrostl v podzemní církvi shromážděné kolem biskupa Jana Konzala. Byl to pěkný rozhovor, s člověkem nepochybně hluboce věřícím a ne-

pochybně katolíkem. Šokující byla pouze odpověď na poslední otázku: vydáš se na některé setkání s papežem? „Ne, vůbec mě to nezajímá. Nebudu je sledovat ani v médiích.“ To nebylo běžné vyjádření nezájmu. Znělo to jako manifest. Svěřelec biskupa Konzala mluvil naprosto stejným tónem jako zaměstnanec arcibiskupa Zollitsche, šéfa německého episkopátu. Ukazuje to, že v západní církvi skutečně dřímá duch schizmatu. Drama spočívá v tom, že na okraj hlavního proudu neodpadávají lidé vlažní, nevěřící, nýbrž upřímně a často ne z vlastní viny bloudící. Jejich návrat ke zdravému proudu katolicismu je dnes nesmírně obtížný. Benedikt XVI. v Německu vyzkoušel metodu studené sprchy, jistě s vědomím, že to samo nestačí. Snad alespoň některými zatřásl a vrátil je k otázkám, které si dávno nekladli.

Krzysztof Bronk

Krzysztof Bronk pracuje jako redaktor polské redakce Radia Vaticana.

„ZABIJÍ NÁS, POKUD MOHOU“

Vzpomínka na blahoslaveného otce José Gafo OP

V úterý 4. října jsme si připomněli 75. výročí mučednické smrti otce José Gafo OP, jednoho z 497 blahoslavených mučedníků španělské občanské války. Jeho portrét pro nás načrtl otec Štěpán Filip OP.

V druhé polovině srpna byl náš zrak upřen do Madridu, kde jsme s pozorností sledovali pozeňnané a radostné setkání mládeže se Svatým otcem Benediktem XVI. Byla zde sice malá skupinka těch, kteří proti tomuto setkání protestovali, ale to bylo něco zcela marginálního.

Náboženské pronásledování ve Španělsku

Před 75 lety byla v Madridu i na mnoha jiných místech Španělska zcela jiná atmosféra: byl zde uspořádán doslova hon na kněze, řeholníky, řeholnice a vůbec katolické věřící; probíhalo zde náboženské pronásledování, které je zřejmě vůbec největší v dějinách Církve.¹ Papež Pius XI. je ve své encyklice proti komunismu *Divini Redemptoris* (19. 3. 1937) líčí slovy, jež by nám mohla připadat příliš exaltovaná, avšak která naopak vykreslují děsivou atmosféru pronásledování zcela realisticky:

Nebylo tam jenom rozbořeno několik budov sloužících náboženským účelům, nebyl vyvrácen jenom ten či onen klášter, ale kde jen to bylo možné, tam byly do základu zničeny všechny chrámy, všechny náboženské prostory a všechno, co svědčilo o křesťanském náboženství, třeba to byla proslulá svědeckví umění a vzdělanosti. Komunisté v tomto zuřivém šílenství nejenom vyvraždili tisíce biskupů, řeholníků a řeholnic – a zvláště pronásledovali ty, kteří pečovali o dělníky a chudé –, ale zahubili i mnoho prostých věřících, ať patřili k jakékoli společenské třídě. A dosud je hromadně vraždí jen proto, že vyznávají křesťanskou víru nebo že odmítají jejich nevěrecké názory. Toto úděsné vraždění se provádí s takovou nenávistí, s takovou zvlčilou, surovou hrubostí, že v naší době to je přímo neuvěřitelné.²

Počty umučených služebníků Církve, které uvádí Antonio Montero Moreno,

zřejmě nejvýznamnější historik španělského pronásledování, jsou vysoké: 4 184 diecézních kněží včetně dvanácti biskupů, jednoho apoštolského administrátora a různých seminaristů, 2 365 řeholníků

José Gafo Muñiz OP. Foto: www.canalpatrimonio.com

Dům svého života postavil na skále: na skále úcty k Nejsvětější svátosti oltářní – k Ježíši Kristu Eucharistickému – a úcty k Panně Marii.

a 283 řeholnic.³ Novější výzkumy však ukazují na to, že tato čísla nejsou konečná a že jsou ve skutečnosti ještě vyšší.⁴ Co se týká zabitých katolických laiků, není možné uvést ani jejich přibližný počet.⁵

Dominikánská řeholní rodina má na počtu obětí uvedeného pronásledování významný podíl: podle Antonia Montero Morena 132 řeholníky a 14 řeholnicemi,⁶

z nichž bylo již 92 během pontifikátu blahoslaveného Jana Pavla II. a Benedikta XVI. blahorečeno. Jedním z nich je i otec José Gafo, který byl blahorečen na konci října roku 2007 v Římě spolu s dalšími 497 španělskými mučedníky. Ve své době patřil k neznámějším osobnostem španělského veřejného života.⁷

Apoštol dělníků

José Gafo, narozený dne 20. října 1881 v obci Campomanes v Asturii, byl už na počátku svého dominikánského poslání otcem Pedro Gerardem OP, velkým sociologem, nasměrován k sociálnímu apoštolátu a oddal se mu celou svou bytostí. Vykoupení dělníků se stalo hlavním zájmem a základní vášní jeho kněžského života a působení.

Materiální a sociální podmínky dělníků v tehdejší Španělsku nebyly ideální a dělníci byli mnohdy skutečně vykořisťováni. Není divu, že se pak stali snadnou kořistí socialistických a anarchistických myšlenek včetně antiklerikalismu a nenávisti k Církvi. Jejich materiální bída je tak vedla k bídě duchovní: k tomu, že se obraceli zády k Církvi, k Pánu Ježíši Kristu, k Bohu.

Tuto smutnou situaci dělníků znal otec José Gafo velmi dobře a takřka zkušenostně. To, co ho jedině vedlo v jeho snaze, byla skutečná láska k nim jakožto obětem nespravedlnosti, omylů, bídy a hladu. Chtěl jim opravdu sloužit a pomoci, a ne si jimi posloužit k svým politickým cílům. Tak založil odborovou organizaci, „Katolické svobodné odbory“ (*Sindicatos Católicos Libres*), organizoval konference a sociální týdny, psal knihy a články... V roce 1934 byl dokonce s povolením představených zvolen poslancem španělského parlamentu.

Ve své lásce k dělníkům i ve své kritice těch, kdo je vykořisťovali, se někte-

rým jevil příliš levicový, ale on vždy chtěl být a byl věrný syn Církve a svatého otce Dominika; věrný sociální nauce Církve, zvláště velké sociální encyklice papeže Lva XIII. *Rerum novarum*; věrný nauce svatého Tomáše Akvinského.

Muž modlitby

Život chudých poznal na vlastní kůži: v městě Barceloně, převlečen do civilního oblečení, žil dvacet dní na předměstí, a tak naslouchal rouháním a viděl život prosáklý bídou, nenávistí a nemorálností. Pak musel putovat k Panně Marii Montserratské, ležet třičtvrté hodiny na zemi – jemu se to zdálo jako okamžik – a modlit se. Říkal: „Proč nejsou tajné řeholní řády, které by spoužily s těmito chudými a otevřely jim oči?“

I tato událost jeho života nám ukazuje na to, o čem vydávají svědectví jeho spolubratři: že totiž přes veškerou svou bohatou činnost navenek byl vzorným řeholníkem, prvním v chóru a v modlitbách. Postavil dům svého života skutečně na skále: na skále úcty k Nejsvětější svátosti oltářní – k Ježíši Kristu Eucharistickému – a úcty k Panně Marii. Trávil hodiny a hodiny v modlitbách před svatostánkem a k Panně Marii.

Mučedník

Když v červenci 1936 vypuklo vojenské povstání – španělská občanská válka –, byl otec Gafo představeným našeho kláštera sv. Dominika (*Santo Domingo el Real*) v Madridu. Zajistil úkryt pro své bratry i pro mnišky, které žily naproti klášteru bratří. Sám našel útočiště v jednom hotelu. Uprostřed atmosféry násilí a nenávisti nepřestával vyzařovat optimismus a modlíval se s ostatními ruzenec.

Úkryt otce Gafo byl však milicionáři vypátrán a 11. srpna 1936 byl otec Gafo zatčen. Byl jedním z prvních a hlavních, kdo byl hledán mezi řeholníky, a pokyn k jeho zatčení vyšel z nejvyšších míst, tj. od republikánské vlády. I když miloval dělníky a obětoval pro ně svůj život, byl nenáviděn komunistickými a marxistickými odboráři, protože založil konkurující katolické odbory.

Byl uvězněn ve známém madridském vězení *Modelo*. Jeden řeholník z řádu augustiniánů, otec Carlos Vicuña, vzpomíná

Příběh otce Gafo je pro nás svědectvím víry. A také výzvou, abychom žili své povolání: směřovali ke Kristu, následovali ho v oddanosti a službě až do smrti, s hloubkou, nesobeckou láskou ke všem lidem a jejich osudu.

ná na rozhovor, který s otcem Gafo vedl ve vězení několik dní před jeho zastřelením. Otec Gafo mu opravdu mistrně a s velkým přehledem vyložil nauku komunistů, anarchistů a trockistů.

– „A jaký je postoj (komunistů),“ zeptal jsem se ho, „vzhledem k nám, kněžím a řeholníkům?“

– „Odstranění, zničení,“ odpověděl otec Gafo bez zaváhání. „O tom není pochyb. Ještě tak budou mít ohled na malou buržoazii, protože doufají, že ji získají pro svou věc, ale na nás nikdy. Velmi dobře vědí, že jsme nepřijatelnými elementy z důvodů naší víry, a jejich plánem je nás

přímou akcí zlikvidovat. Známe je dobře. Zabijí nás, pokud mohou.“⁸

V noci 3. října 1936 se ve vězení ozvala výzva: „Otec Gafo na svobodu!“ Otevřeli mu celu a on z ní vyšel. Stejně jako ostatní vězni velmi dobře věděl, co to znamená: jakmile opustí vrata věznice, bude zastřelen. Protože byla noc, požádal, aby směl přenocovat na vrátnici, a bylo mu vyhověno. Nevíme, co na této vrátnici v posledních hodinách svého života dělal. Byl si však jasně vědom toho, že nedlouho bude zastřelen, a tak můžeme předpokládat, že se modlil, odevzdával do Boží vůle, svěřoval do přímluvy Panny Marie... Ukazuje na to skutečnost, že mrtvá tvář otce Gafo, i když byla střelbou znetvořena, vyzařovala velký pokoj.

Následujícího dne ráno se otevřely brány věznice. Otec Gafo z věznice vyšel a po několika krocích byl zastřelen. Byla neděle 4. října. V dominikánském řádě se slavil svátek Panny Marie Růžencové.⁹

fr. Štěpán Maria Filip OP

P. Lect. PhDr. ThLic.
Štěpán Maria Filip OP,
vyučující na CMTF UP

Poznámky

¹ Nejfundovanější studií o tomto náboženském pronásledování ve Španělsku je kniha Antonia MONTERO MORENO: *Historia de la persecución religiosa en España 1936–1939*. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, 1961. Srov. také např. Vicente CÁRCEL ORTÍ: *La persecución religiosa en España durante la Segunda República (1931–1939)*. Madrid: Rialp, 1990.

² Přel. Alois Rozehnal. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1993, č. 20: s. 15.

³ Srov. *Historia de la persecución religiosa*, s. 762.

⁴ Srov. např. V. CÁRCEL ORTÍ: *La persecución religiosa*, s. 241–243.

⁵ Srov. tamtéž, s. 234.

⁶ Srov. *Historia de la persecución religiosa*, s. 765–766. Podle novějších údajů Josého A. MARTÍNEZ PUCHE (Coord.): *Mártires dominicos españoles: 92 religiosos, religiosas y seglares de la Familia Dominicana, mártires de la persecución religiosa de 1936*. Madrid: Edibesa, 2007, se jednalo o 140 řeholníků.

⁷ Při vylíčení osudů bl. José Gafo OP jsme vycházeli z: CONGREGATIO DE CAUSIS SANCTORUM: *Matriten. Beatificationis seu declarationis martyrii servorum Dei Bonaventurae García Paredes ex Ordine Praedicatorum, Michaëlis Léibar e Societate Mariae et quadraginta sociorum in odium fidei, uti fertur, interfectorum*. Romae, 1995, 3.2: «Vida y martirio del Siervo de Dios José Gafo, O.P.», s. 372–381; J. A. MARTÍNEZ PUCHE (Coord.): *Mártires dominicos españoles*, s. 141–145. Srov. také obsáhlou práci Etelvina GONZÁLEZE LÓPEZE: *José D. Gafo Muñiz, OP (1881–1936): Por la concordia en España*. Salamanca: San Esteban, 2009.

⁸ Carlos VICUÑA OSA: *Mártires augustinos de El Escorial*. El Escorial: Imprenta del Real Monasterio, 1945, s. 140.

⁹ Ostatky blahoslaveného José Gafo odpočívají od roku 1961 v papežské bazilice sv. Kříže ve Valle de los Caídos.

NEJSILNĚJŠÍM ZÁŽITKEM PRO MĚ BYLA ADORACE V ZÁVĚRU VIGILIE

Rozhovor s P. Ludvíkem Grundmanem OP

Od 16. do 21. srpna se ve španělském hlavním městě konalo Světové setkání mládeže. Oslovili jsme jednoho z účastníků, dominikánského novokněze P. Ludvíka Grundmana OP. Povídali jsme si o průběhu a dojmech ze setkání, ale i o významu této akce pro formaci mládeže.

Zúčastnil jste se Světových dní mládeže v Madridu. Co bylo vaší motivací tam jet?

Dá se říct, že mě tam poslali představení. Byl to jeden ze závěrů provinční kapituly v roce 2010, totiž že by bylo dobré, abychom měli na tomto Světovém setkání mládeže nějaké své zástupce. Nakonec jsme tam byli čtyři dominikáni.

Bylo pro vás něco náročné?

Nejnáročnější byla cesta tam a zpět autobusem, kdy jsem setkal s hodně neprofesionálním jednáním řidičů.

Jak jste prožíval závěrečné setkání se Svatým otcem na letišti Cuatro Vientos, kde se sešlo na dva miliony mladých poutníků? Byla to ta chvíle, kdy se o vigilií strhla silná bouřka.

Nejsilnějším zážitkem pro mě byla adorace v závěru vigilie, kdy se dvoumilionový zástup dokázal ztišit a modlit se. A pak také to, že přes dlouhé čekání na večerní bohoslužbu ve velkém horku od odpoledních hodin i přes tu „sprchu“ o vigilií samotné nadšení mladých neochabovalo.

Závěrečná mše svatá následující den pro mne byla také silným zážitkem, koncertovat spolu s papežem a tolika kněžími z celého světa. Jako kněz jsem sloužil u oltáře, takže jsem i přijímal, ale bylo mi líto těch mladých, kterým se svatě přijímání nedostalo. Nám, kněžím, bylo vysvětleno, že je to z toho důvodu, že sice měli připraveno dost hostií, ale ve stanech, které v noci strhla bouře, takže hostie promokly. Proto se organizátoři v momentě podávání svatého přijímání omlouvali a vyzvali mladé, aby si zašli k přijímání do některých z madridských kostelů.

Součástí Světových dnů mládeže byly i dopolední katecheze pro zúčastněnou mládež, které vedli biskupové. Stejně tak to bylo v pavilonu, kam chodili mladí z ČR. Na balkonech té haly zpovídali i mnozí kněží. Vy jste byl jeden z nich. Stačil jste při tom vnímat, co vše tam zaznělo?

Všechno určitě ne, ale co mi utkvělo v paměti, bylo vystoupení P. Mirka Šimáčka o Janu Pavlu II. A katecheze otců biskupů Posada a Radkovského. U nich mě spíše než obsah – protože ten je vždy zajímavý, pokud se týká víry – zaujala forma podání, kdy dokázali nejen oslovit publikum, ale také ho posunout dál.

Adorace na Cuatro Vientos. Foto: olivyaz.blogspot.com

Novinkou na těchto Světových dnech mládeže byly diskuzní skupinky po mši svaté po 7–15 lidech. Byly podle vás přínosné? Protože jsem kněz, účastnil jsem se kněžských diskuzních skupinek. Tím, že se v nich scházeli řeholníci i diecézní kněží, to bylo pestré a pro mě velmi přínosné. Mohl jsem konfrontovat různé pohledy na práci s mládeží a poslechnout si zkušenosti starších.

Má setkání takového rozměru smysl?

Smysl určitě má, ale předpokládá to, že se každý z účastníků bude naplno snažit využít jeho potenciál. Tím chci říct, že prostředky a práce do toho vložené byly obrovské, tak by se to mělo někde projevit. Každý z účastníků by měl tedy zodpovědně přistoupit k tomu, co tam načerpal. Aby jen nepřijímal, ale i dával.

Myslíte si, že každý účastník Světových dnů mládeže bere toto zodpovědně?

Nejsem o tom přesvědčený, ale chtěl bych tomu věřit.

Co by měla zahrnovat formace mladých, aby k této zodpovědnosti skutečně došli?

Nejsem žádnou autoritou v oblasti formace mládeže, ale pokud mohu mluvit sám za sebe, pak jsem hluboce přesvědčen, že by se mělo hodně investovat do naukové formace, abychom chápali svoji víru. Vždyť už jen v Katechismu katolické církve či jeho kompendiu je jeho první a nejdelší část věnována „Vyznání víry“. Čerpat z pramenů, jimiž jsou Písmo svaté, Katechismus, papežské dokumenty i spisy církevních otců.

Problém je, že dnešní společnost všeobecně nemá chuť číst. Ale měli bychom číst, abychom věděli především,

že Evangelium je radostná zvěst – a když člověk toto opravdu přijme, tak se to odráží i v jeho jednání. Je tedy důležité motivovat lidi k tomu, aby byli schopni číst s užitkem, tj. aby to byli schopni chápat a aby to jejich vztah k Bohu obohatilo. Pro to, že je možné motivovat lidi k tomu, aby četli i tlusté knihy, hovoří fakt, že dobře zpracované filmy, například *Pán prstenů*, přivedly lidi k tomu, že se začali zajímat o původní literární dílo. Věřím, že Světové dny mládeže mohou

být pro mládež tak silným zážitkem, aby si přečetli i tu jejich „předlohu“, jíž jsou právě zmiňované prameny.

Jak by měla taková formace vypadat v praxi?

Je třeba přizpůsobit se dané situaci. To u mládeže platí dvojnásob, neboť tato skupina se mění nejrychleji ze všech. Takže například i pastorační plány pro mládež je třeba aktualizovat častěji než pro ostatní katechizované skupiny.

Zúčastnil jste se také Světových dnů mládeže v Kolíně nad Rýnem v roce 2005. Liší se tato dvě setkání v něčem?

V mnoha ohledech mi přišel Madrid mnohem lepší, takže mám na něj i lepší vzpomínky.

Připravila Marta Höferová

*P. Ludvík Grundman OP,
novokněz. Filosofii
a teologii studoval
ve Francii.*

DVACET LET POTÉ

Co psaly noviny před dvaceti lety?

Výtvarník Jan Hrubý patří mezi přední autory kresleného humoru u nás. Rodák z Uherského Hradiště, který si už jako malý chlapec přál být křeslířem, je znám svou tvorbou doma i v zahraničí. (...) V jeho karlínském ateliéru s prastarou zlatičkou a mnoha zvláštními předměty, jež výtvarník ke své práci potřebuje, jsme si povídali o tom, jak se kreslí humor, ale i o tom, jakou roli v jeho životě a práci představuje víra. (...)

... Potřeba modlit se vyplynula z toho, že se mi zdálo, že můj život je prázdný. Pak jsem začal nepravidelně chodit do kostela. Do katolického samozřejmě. Kdybych byl pokřtěn v evangelickém, šel bych tam. Nevěděl jsem, jak si počínat. Kostel byl první záchytný bod. Měl jsem zkrátka pocit, že nestojím pevně na zemi a že život je ve skutečnosti jiný. Že někde dělám chybu.

A zjistil jste, že je život jiný?

Ano. Vždy jsem se tak trochu zlobil na lidi kolem sebe, protože si vytvářejí zbytečné starosti přílišným důrazem na ekonomickou stránku života, na to zekonomizování bytí. O nás, míním tím nejen výtvarné umělce, se vytváří mínění, že jsme bohémové, tedy lidé, jimž nezáleží na tom, co bude zítra, co se stane za chvíli, že naopak hledíme na život až moc bezstarostně. Je pravdou, že umělci - ale

raději budu mluvit jen za sebe -, že výtvarník jako já třeba do jisté míry pohrdá každodenním pachtěním, protože idea malování a tvorby vůbec je něco víc a stojí za to kvůli ní obětovat pohodlí. Jednoduše řečeno, vždy jsem upřednostňoval věci, které jiní lidé považují za méně podstatné, a v jejich očích jsem se možná choval jako pošetilec. Většina lidí z mé profese žije

Největší dobrodružství je dělat dobro

vlastně podle evangelia, aniž si to uvědomuje ve smyslu: nestarejte se, co byste jedli, nestarejte se, co budete pít. Většina nedbá na kariéru, pramálo je zajímá společenské postavení. Pro mne bylo potřebné tyto pocity - a to už jsem říkal - postavit na pevnou zem. Nevím, jestli se vyjadřuji srozumitelně, ale jisté je, že přechod ke křesťanství byl z těchto pozic poměrně plynulou záležitostí.

Jak jste to myslel, když jste říkal, že jste poznal nový život?

Začal jsem využívat všeho, co je mi církví nabízeno, co je na dosah ruky. Začal jsem žít církevní rok s církví - a objevil jsem úžasné věci, které jsem předtím neznal. Třeba Vánoce: vždy

jsem je měl velmi rád, ale byly zúženy jen na stromeček a dárky, na jedinečnost koled. Neuvědomoval jsem si prostě, že je to jen část Vánoc, vlastně to, co z nich zbylo. Nevěděl jsem to. Netušil jsem, že advent je čtyřtydenní příprava k Vánocům, kdy se každý může a má pokoušet změnit sám sebe. Lásku ... všichni známe to slovo, ale ne všichni jeho obsah. Jde o to, aby

nezůstávalo jenom na papíře nebo v povrchních činech. Člověk má sklon k určitému sobectví, v podstatě se velmi nerad obětuje, lehce se pak pro něco nadchne a po nějaké době to kouzlo vyprchá, nastupuje všední život se zklamáním, rozčarováním atd. Tohle všechno církev ví, a protože je tady 2000 let a zná perfektně člověka, vypracovala způsob, jak s ní může žít po celý rok, aby si to prchavé uvědomoval a snažil se to obnovovat. Sem patří tak osvědčené věci, jako je například pokání. Vírou se člověk opravdu realizuje a formuje. Žije naplno a bez dluhů.

*(Ptala se Eva Štěpánková, úryvek rozhovoru, kráceno redakcí RCM)
Lidová demokracie z 26.7.1991*

EXISTUJE I DNES PRONÁSLEDOVÁNÍ KŘESŤANŮ?

Křesťanští mučedníci 20. století na Westminsterském opatství (1998). Foto: Wikimedia/Zyllan (CC)

Na otázku v titulku musíme jednoznačně odpovědět kladně. Pronásledování křesťanů v dějinách vždy bylo a zřejmě i vždy bude. Ježíš sám přece řekl: „Pronásledovali mě, budou pronásledovat i vás.“ To, co se mění, jsou jenom formy pronásledování. Protože pronásledování neznamená jenom věznění a zabíjení křesťanů, jak se to dnes nezřídka děje v Asii nebo Africe. Pronásledování má v Evropě a na Západě i své rafinovanější a méně nápadné formy. Jednou z nich je častá společenská diskriminace a marginalizace těch, kteří se hlásí k důslednějšímu křesťanství, kteří se snaží do každého lidského úkonu vkládat křesťanský pohled a jeho ducha. Další formou nesvobody je nenápadná, ale účinná indoktrinace a manipulace širokých vrstev obyvatelstva prostředky masové komunikace, rozhlasem, filmy, novinami, časopisy...

Blahoslavení, kdo jsou pronásledováni

V evangeliu čteme, že „Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, pronásledovat a vylhaně vám připisovat každou špatnost... Tak přece pronásledovali proroky, kteří byli před vámi“ (Mt 5,11). A u Lukáše Ježíš říká: „Běda, když vás budou všichni lidé chválit; vždyť stejně se

chovali jejich předkové k falešným prorokům“ (Lk 6,26). To mějme stále na paměti, to jsou věčně platná slova.

Dělali bychom chybu (učme se od současného papeže), kdybychom hledali všeobecný souhlas se svou naukou a se svými názory a nevyvolávali i odpor. Všimněme si, že názory, které všichni (ve světě) chválí, už tím samým jsou podezřelé. Boží věci, když se s nimi člověk setká zvenku, povrchně, zpočátku odstrašují svou radikálností a náročností. Až později, když člověk vytrvá, když si zvykne na světlo evangelia, které může v prvním okamžiku oslepit, začne člověk jasněji vidět. Ale musí vydržet, musí mít trpělivost a hlavně pokoru. To je zákon.

Celá dnešní situace kolem pronásledování křesťanů není tak jednoduchá, je trochu zamotaná a je dobře se ji pokoušet rozmotat. Můžeme být pronásledováni, neboť žijeme důsledně podle zásad evangelia, anebo naopak proto, že nežijeme křesťanství dobře. V prvním případě nás pronásledování posilní (má posilnit) v dobrou, v druhém případě nás má vést k obrácení, ke změně. Jasným případem takového výslovného pronásledování v důsledku vlastních hříchů jsou pedofilní skandály kněží v minulosti. Tam jsme si na to pronásledování naběhli sami. Je

to v každém případě naše zkouška. Když jsme křesťanství žili jenom povrchně, může nás jakékoli pronásledování zničit, může naši víru potlačit. V opačném případě se pro nás stává požehnáním.

Cukr a bič

Zlý duch se chce zmocnit světa jednou bičem, jindy cukrem. Dnes je v Evropě ještě převážně období cukru. Všechno se nám nabízí, ukazuje, žijeme v iluzi, že celý svět může být náš, stačí si to ovoce jenom odtrhnout a o nic jiného se nestarat. My si ho máme odtrhnout, my sami; nechceme, aby nám ho někdo dal. My sami, my sami! To je výkřik, který se nese současnou především západní civilizací. Chceme se postavit na místo Boha. Nic od něj nepotřebujeme, všechno si zajistíme sami. My budeme rozhodovat o tom, kdo se narodí a kdo ne, jak a s kým budeme žít. To je naše právo. My rozhodneme, jak se bude dál vyvíjet život na této planetě. Nikoho nepotřebujeme. My sami... Tímto se chce Bohu uzavřít cestu k lidem. Negativní celospolečenské důsledky takového postoje na sebe nenechávají dlouho čekat.

Ale křesťané nežijí a nechtějí žít jenom pro sebe, pro svou spásu. Mají povinnost přes všechnu nepřízeň světa neúnavně dál hlásat evangelium slovem i životem.

*Mons. Ladislav Hučko
(Mezitulky redakce)*

*Mons. ThDr. RNDr.
Ladislav Hučko, CSc.,
biskup Apoštolského ex-
archátu Řeckokatolické
církve v České republice*

Křesťané nežijí a nechtějí žít jenom pro sebe, pro svou spásu. Mají povinnost přes všechnu nepřízeň světa neúnavně dál hlásat evangelium slovem i životem.

DŮKAZ LÁSKY

Neznat Písmo znamená neznat Krista, řekl svatý Jeroným. Jak Boží slovo přiblížit dětem, jak jim pomoci, aby mu porozuměly a zamilovaly si ho? A jak s nimi vůbec o Bohu mluvit? V nové rubrice *Čteme spolu* vám díky spolupráci se spisovatelem a jáhnem, panem Josefem Janštou, chceme nabídnout vhodné texty ke společnému čtení Písma svatého s dětmi. Budete se jimi moci inspirovat celý kalendářní rok!

Rodič: V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a dal se od Jana v Jordáně pokřtít. Hned jak vystupoval z vody, spatřil, že se nebe rozevřelo a že se na něho snáší Duch jako holubice. A z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení.“ (Mk 1,9–11)

Dítě: Tak toto nechápu.

Rodič: Co nechápeš? Je to přece známé a jednoduché čtení.

Dítě: Ano, slyšel jsem to už mnohokrát. Ale až teď je nechápu.

Rodič: Takže dříve jsi je chápal a teď je nechápeš?

Dítě: Ano, přesně tak. Četli jsme o Izaiášovi, který nabádal lidi, aby připravili k příchodu Krále cestu, která je vyvede z vyhnanství. Řekli jsme si, že to byl příklad pro lidi, kteří se s Janem Křitelem měli připravit na příchod Pána Ježíše. Jan je křtil, aby tak symbolicky potvrdil jejich obrácení a odpuštění hříchů. A teď, když se lidé obrátili a měli čistá srdce, přichází Ježíš a nechává se křtít jako všichni ostatní. Copak Ježíš potřeboval obrácení? Proč se nechal křtít, když neměl žádný hřích?

Rodič: Máš pravdu, je to záhada. Pokusíme se jí přijít na kloub. U evangelia je vždycky dobré podívat se, jak o události referují jiná evangelia. Podíváme se tedy na Matoušovo evangelium. Tam se Jan Křtitel brání tomu, aby pokřtil Ježíše. Smýšlí podobně jako ty, když namítá: „Já bych měl být pokřtěn od tebe, a ty přicházíš ke mně?“ Ježíš však odpovídá: „Nech tak nyní, neboť je třeba, abychom zcela splnili vůli Boží.“

Dítě: Vůle Boží znamená, že je to přání nebeského Otce. Takže nebeský Otec si přál, aby byl Ježíš pokřtěn?

Rodič: Nebeský Otec si přál, aby nás Ježíš vykoupil z hříchů a spasil, tedy přivedl do nebe.

Dítě: Vykoupil nás tím, že za nás zemřel.

Rodič: Ano, obětoval se za nás celým svým životem a svou lásku korunoval tím, že za nás zemřel. Vzal přitom na sebe všechny naše hříchy, za které bychom museli zemřít.

Dítě: To vím, vzal na sebe naše hříchy, a my už nemusíme zemřít, ale naopak můžeme žít šťastně v nebi.

Fra Angelico: Kristův křest (1441)
Foto: freechristimages.org

Rodič: A ty hříchy nevzal na sebe až na Kalvárii, ale už i teď při křtu v Jordáně, kdy se nechal pokřtít za naše hříchy, tedy i za nás, za celé lidstvo.

Dítě: A Bůh Otec s tím souhlasí, proto se zjevuje. Stejně i Duch Svatý v podobě holubice.

Rodič: Ano, Bůh Otec jasně volá z nebe: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení.“ Celá Nejsvětější Trojice vyznává svou lásku k nám.

Dítě: A co mám na to říct já?

Rodič: Dobrý Bože, moc děkuji, toužím tě mít také rád. Třeba jako Pavlík, který měl hezký hlas a rád zpíval. Chodil také do školního sboru, kde si ho záhy učitel vybral mezi sólové zpěváky.

Sbor byl dobře vedený a vypracoval se na velmi pěknou úroveň. Dostal pozvánku na krátké koncertní turné. Byla v tom i neděle. Pavlík se bez bázně zeptal učitele: „Budu moci jít na mši svatou?“

„Myslíš jako do kostela?“

„Ano, každou neděli chodím do kostela a chtěl bych jít na mši svatou i na našem turné.“

„Tak to nepůjde.“

„Proč?“

„Protože právě v neděli máme hlavní koncert a dopoledne budeme mít generálku ve velkém sále, abychom si zvykli na prostředí.“

„Já na ten zájezd nepojedu.“

„Proč?“

„Protože bych nemohl jít na mši svatou.“

„Pro jednou se snad nic nestane.“

„Ne, já nikam nepojedu.“

Pavlík za svým stál a neustoupil, i když ho mnozí přemlouvali, jiní se mu zase smáli. Svě rozhodnutí nezměnil, i když mu bylo líto, že nebude moci zpívat.

Sbor odjel a Pavlík šel v neděli na mši svatou. Tím, jak se zachoval, řekl: „Pane Ježíši, mám tě moc rád. Nikdy bych tě nechťel odsunout na druhou kolej. Proto jsem nejel na zájezd.“

Děti se vrátily ze zájezdu a stěžovaly si: „Bez tebe to nebylo ono!“… Lukáš zpíval místo tebe. Ale hrozně.“… „Doufám, že příště už pojedete s námi.“

Pavlík na to jasně řekl: „Rád pojedu s vámi, ale nesmí to být v neděli.“

Dítě: To byl krásný důkaz lásky k Bohu. Já bych se také tak chtěl zachovat v podobné situaci. Mám Pána Ježíše také moc rád.

Josef Janšta

Mgr. Josef Janšta, trvalý jáhen ostravsko-opavské diecéze, redaktor, scénárista a spisovatel

„NESTYDÍM SE VYDÁVAT SVĚDECTVÍ, NEBOŤ VÍM, KOMU JSEM UVĚŘIL!“ (2 Tim 1, 12)

aneb velká čtenářská soutěž (dnes naposledy)

1. K čemu Pán Ježíš založil Církev?

2. Může se Církev v učení o víře a mravech mýlit? V jakých případech? Kdy takové učení podléhá vnějším okolnostem a může být v praktickém uplatnění věřícím pozměněno?

Děkujeme všem čtenářům, kteří se zapojují do naší soutěže! Odpovědi na otázky v sedmáctém čísle *RC Monitoru* měly znít:

1. Z hlediska Boha a stvoření je ústředním tajemstvím víry Nejsvětější Trojice. Z hlediska hříchem porušeného lidstva je ústředním tajemstvím víry Vtělení Božího Syna a jeho výkupná Obět'. Z hlediska osobní cesty člověka do nebeského království je ústředním tajemstvím víry Eucharistie.

2. Symboly víry jsou krátké a členité formulace, nazývané také „vyznání víry“, nebo „Credo“, jimiž Církev už od počátku souhrnně vyjadřovala a směrodatnou a běžnou řečí předávala svou víru všem věřícím. Nejstarší jsou křestní symboly: protože se křest uděluje „ve jménu Otce i Syna i Ducha Svátého“ (Mt 28, 19), tam vyznáváné pravdy víry ve tři Osoby Nejsvětější Trojice jsou rozčleněné podle vztahu ke třem Osobám Nejsvětější Trojice.

Pravidla soutěže

1. Katechetická soutěž je vyhlášena od čísla 1/2011 do čísla 19/2011 *RC Monitoru*, tj. do data vydání 9. 10. 2011. **V tomto čísle je tedy poslední dvojice otázek.** Oznámení výsledků soutěže proběhne v čísle 24/2011, a sice k datu vydání tohoto čísla: 18. 12. 2011; vítězové budou písemně vyrozuměni. 2. Čtenář musí své odpovědi do redakce doručit do lhůty 14 kalendářních dnů od data vydání, v němž byly uveřejněny. Rozhodující je datum přijetí e-mailu na adresu redakce@claritatis.cz nebo podací razítko pošty na obálce. 3. Délka, rozsah i forma odpovědí jsou ponechány na libovůli čtenáře. 4. Čtenář, který chce získat hlavní výhru, musí správně odpovědět na všechny otázky po celou dobu trvání soutěže. 5. Druhá až šestá výhra není podmíněna správným zodpovězením všech otázek ze všech uvedených čísel RCM. Platí však pravidlo, že čím větší bude účast čtenáře v soutěži v podobě doručených odpovědí, tím vzroste pravděpodobnost výhry. 6. Správné odpovědi na otázky budou zveřejněny vždy v čísle RCM, které bude druhé v pořadí za číslem, v němž vyšly otázky.

Výhry v soutěži

1. **cena:** třídenní pobyt v klášteře dominikánů (v Praze nebo v rámci ČR dle bydliště výherce) s individuálním zajímavým programem (pro jednotlivce nebo rodinu dle dispozic výherce) – výhra zahrnuje ubytování v hostovské části kláštera, stravování, možnost účasti na společných modlitbách, doprovázení dominikánského kněze, prohlídku kláštera atd.

2. – 6. **cena:** věcné výhry

KAMUFLÁŽE ČESKÝCH FARIZEJŮ

V čem spočívá konzervatismus dnešních politiků?

Pochod příslušníků sexuálních menšin Prague Pride, který se nedávno odehrál v Praze, vyvolal řadu protichůdných polemik. Zatímco pražský primátor akci nejen slovně podpořil, ale i zaštitil, český prezident se vůči ní ohradil. S některými názory Václava Klause je obtížné se ztotožnit, ale v tomto případě je dobré, že jeho kritický hlas zazněl. Oporu ostatně našel i v pražském arcibiskupovi Dominiku Dukovi, jehož prohlášení bylo v tomto případě potřebné. V dnešní Evropě se často skloňuje slovo tolerance. Za ním se však může skrývat leccos a jistě není pravdou, že to, co je tolerantní, je automaticky správné. Ostatně přespříliš tolerance v českém prostředí dlouhodobě požívají zloději, podvodníci a koneckonců i mnozí nepřilíší poctiví politikové. Můžeme přitom coby občané být takovéto toleranci nakloněni?

Obdobně je tomu i s uvedenou pestrobarevnou akcí. Není pravdou, že kdo nesouhlasí s podobnými pochody sexuálních menšin, je xenofob. Něco jiného je

Jestliže naše země něco potřebuje, tak je to jasné přihlášení se k tradičním křesťanským hodnotám a jejich účinná legislativní obrana.

respekt a ohleduplnost před jinakostí, a něco jiného tleskání exhibicionismu. A o ten při podobných pochodech podle mne jde především. Záštitu pražského primátora, jenž na svém postu zastupuje pravicově orientovanou stranu, je vzhle-

dem k tomu více než překvapivá. Celá záležitost, která vyvrcholila i mezinárodní polemikou, je proto užitečná v tom, jak odhaluje ideologickou kamufláž v českém politickém prostředí. Někteří naši zastupitelé se v médiích prezentují jako tradicionalisté. Tímto se okázale holedbají a svým „konzervatismem“ se často vymezují vůči složité minulosti naší země po dlouhá desetiletí zatížené socialistickou diktaturou. V čem dnešní konzervatismus takovýchto politiků ovšem spočívá? V tom, že dlouhodobě tolerují situaci, kdy je Česká republika rájem hazardu a většiny negativ, která s tím souvisejí? V tom, že tolerují situaci, kdy i ve sváteční dny jsou české supermarketky otevřeny dokořán? V tom, že pornografie se zde nabízí na každém rohu? V tom, že jim nevadí nedůstojné pracovní podmínky, které vládnou

Dokončení na str. 15 dole

Jak to vidí Michaela Freiová

Připomínka k prezidentovu projevu ve Staré Boleslavi

V devadesátých letech přirovnával církve k zahrádkářským spolkům. Dnes zastává názor, že „církve by měla svou významnou autoritu v nezanedbatelné části celé naší veřejnosti uplatňovat více a hlasitěji i v debatě celospolečenské“. Co ovlivnilo vztah Václava Klause k Církvi a pohled na její roli ve společnosti?

Kolem prezidentského projevu, který Václav Klaus pronesl na Svatováclavské pouti ve Staré Boleslavi, se rozhořela poměrně ostrá debata. Mnozí připomínají, že se Václav Klaus v devadesátých letech vyjadřoval o Církvi spíše odmítavě – zvláště se vyzdvihuje jeho srovnání církve se zahrádkářskými spolky.

Aniž bych chtěla zaujímat v této debatě stanovisko pro některou ze stran, považuji za dobré upozornit, že tak jako v jiných věcech, i ve vztahu k náboženství a k církvím se lidé mění a s nimi i jejich stanoviska. Připomněla bych událost, o níž se zatím nikdo nezmínil, a která je podle mého názoru určitým přelomem ve stanoviscích dnešního prezidenta.

Dne 24. února 2004 se v pražském Centru pro ekonomiku a politiku konala debata o vztahu státu a církve, řízená prezidentem. Hlavní přednášky měli ministr Pavel Dostál (R. I. P.) a dnešní arcibiskup, tehdy biskup Hradce Králové, Dominik Duka. Ministr Dostál přednesl poměrně konfrontační projev, v němž zpochybnil pojem „kooperačního modelu“ odluky církve od státu, zdůraznil rozdíly mezi

stanovisky katolické církve a jiných křesťanských církví a prohlásil, že řešení vztahů státu a církve pro něho představuje „kvadraturu kruhu“.

Arcibiskup Duka naopak vylíčil vztah státu a církve u nás v pozitivním světle. Řekl, že československý zákon č. 308/1991 Sb. „představuje nejvyšší míru náboženské svobody církve v historii našeho státu“. „Zbývá sice něco málo doladit“, pokračoval, ale v zásadě hodnotil český vývoj jako „odluku v přátelském duchu“. Připomněl, že už dnes (tedy v roce 2004) se Církve z více než 50 % financuje sama. Velká část oprav, údržby a provozu je vykonávána dobrovolníky. „Nezastupitelná je i zahraniční finanční pomoc při těchto opravách“, vysvětlil.

Arcibiskupův projev byl pro mnohé posluchače překvapením – mj. právě pro prezidenta. I když jsem ze svého místa neviděla panelistům do tváří, měla jsem dojem, že byl dojat. Zdůraznil, že ještě nikdy neslyšel hodnotit vztah církve a státu takto pozitivně.

Budoucnost vzájemných vztahů se tedy začala jevit v jiném světle. Když se

pak Dominik Duka stal pražským arcibiskupem, naznačil příští směr tím, že urychleně vyřešil otázku společného užívání pražské katedrály, čímž vzal „katolíkožroutům“ ve sněmovně i v médiích vítr z plachet.

K tématu vztahu Církve a státu se letos arcibiskup vrátil v přednášce uveřejněné ve sborníku k prezidentovým 70. narozeninám. Zde cituje Jacquese Maritaina a jeho důraz na autonomii duchovní a světské sféry. „Tento vztah dostává nové pojmenování – kooperační model, který se prosadil ve většině zemí západního demokratického světa,“ píše arcibiskup. „Tento model zajišťuje i vnitřní rovnováhu uvnitř Církve mezi duchovními a laiky. ... Lze hovořit o deklerikalizaci Církve, což je způsobeno emancipací věřících na základě obecné i specifické, tedy teologické vzdělanosti. To platí i v České republice, kde Církve mohla v letech svobody svobodně, plně rozvíjet tyto zásady a principy.“

*Michaela Freiová
publicistka a překladatelka*

Dokončení ze str. 14

v provozech řady místních firem? Že tu vládnu poměry, které by například v sousedním skutečně tradicionalistickém Rakousku nebyly vůbec myslitelné? V tom, že zpochybňují společenskou roli odborového hnutí coby přirozené součásti vyspělého státu? A koneckonců právě i v tom, že zaštiťují podobné pouliční exhibice? V tom spočívá onen ctnostný „konzervatismus“ některých českých pravicových politiků? Jestli tomu tak skutečně je, tak bychom coby občané měli hlasitě říci: s takovým konzervatismem, pánové, ohlupujte někoho jiného. To totiž

není konzervatismus, ale pouhé farizejství a povrchní ideologická kamufláž.

Jestliže naše země něco potřebuje, tak je to jasné přihlášení se k tradičním křesťanským hodnotám a jejich účinná legislativní obrana. V základu prostě úcta ke všemu pozitivnímu, co křesťanství Evropě i českým zemím přineslo. A že toho není málo! Od systému vzdělávacího po systém zdravotní a sociální. To všechno se tu nevytvořilo zčista jasna, ale dlouhá staletí bylo stavěno na základě křesťanské etiky a formování ideově spřízněných společenských struktur. Dnes

tyto hodnoty vnímáme jako samozřejmé, ale ony samozřejmě nejsou. Pokud je budeme zpochybňovat, jen urychlíme rozpad naší civilizace. Ostatně už jej zažíváme, jen si to většina lidí neuvědomuje. Možná i proto, že jsme zaslepeni podobnými pestrobarevnými rejí a povrchní politickou kamufláží.

Petr Slinták

*Mgr. Petr Slinták,
publicista a rozhlasový
redaktor*

Letem světem

Přemýšleli jste někdy o tom, **jaké je nejšťastnější povolání na světě**, tedy takové, které dává člověku největší míru spokojenosti a pocitu naplnění z vlastní práce? Na tuto otázku se pokusil odpovědět průzkum Národní organizace pro výzkum Chicagské univerzity. Výsledky výzkumu zveřejnil časopis *Forbes* a převzaly je české *Lidové noviny*. Nejšťastněji se cítili duchovní. Hned po nich následovali hasiči a svobodní autoři – spisovatelé, žurnalisté, scénáristé, režiséři apod. Jak víme, pojem povolání má širší rozměr – neoznačuje pouze profesi. Právě povolání, které bylo zvoleno svobodně pro Boha, jehož přijetí bylo odpovědí na Boží volání, zahrnuje celého člověka. A „Bůh chce lidi, kteří řeknou ‚ano‘, kteří budou spolupracovat i na žních pro věčnost,“ píše Benedikt XVI. Jak může být někdo nešťastný z vědomého *ano* Pánu Bohu?

A ještě jeden nový výzkum: ten přinesl závěr, že **ve Francii je v současné době více praktikujících muslimů než praktikujících katolíků**. Zatímco se 64 procent Francouzů označuje za římské katolíky, pouze 2,9 procenta populace skutečně praktikuje katolickou víru. Pro srovnání: 3,8 procenta obyvatel praktikuje muslimskou víru. Výzkum byl proveden Fran-

couzským institutem veřejného mínění z popudu katolického listu *La Croix*. Ještě znepokojivější je pro islámské orgány ve Francii zjištění, že se pouze 41 procent ze 6 milionů muslimů v zemi označuje za „praktikující“, i když 75 procent je rádo, že jsou označováni za „věřící“.

Koláž: mimi

„U dálnice mě zaujal nápis: **Dítě potřebuje oba rodiče. Jak pravdivé. Ale dále tam stálo: Střídavá péče. Jak nedorozumění!** Mám pochopení pro takové zraněné rodiče, ale tak mohou uvažovat jen ti, kteří neznají přirozené právo dětí nejen na oba rodiče, ale i na jejich věrnost a společnou lásku,“ zaznělo z úst arcibiskupa Jana Graubnera na svátek svatého Václava letos ve Staré Boleslavi.

Návštěvě Svatého otce v Německu se věnujeme v našem čtrnáctideníku na jiných stránkách, ale stejně – kdyby vám unikla pozoruhodná reflexe P. Milana Glasera SJ z Radia Vatikán, tady máte alespoň kousek: **„Přednáška, kterou Benedikt XVI. jako vůbec první papež pronesl ve spolkovém parlamentu, byla intelektuálním majstrštykem.** Podivuhodnou ukázkou pružnosti a bystrosti myslící víry představoval zejména jeden její moment, který byl ozvěnou známých slov papeže Jana XXIII. Ten v době Druhého vatikánského koncilu hovořil v souvislosti s institucionální stránkou Církve o potřebě otevřít okna. V Bundestagu mohla většina poslanců slyšet od papeže stejná slova, ale ve zcela překvapivé souvislosti. Tentokrát se totiž netýkala Církve, nýbrž moderních společností a občanských institucí, které mají speciálně v Evropě tendenci uzavírat se do vlastních myšlenkových konstrukcí, připomínajících – jak řekl papež – ‚betonové budovy bez oken, v nichž si sami vyrábíme světlo a udržujeme klima‘. Papežova výzva k tomu, že je zapotřebí ‚znovu otevřít okna, spatřit dálky světa, oblohu i zemi‘, vyvolala v nejednom posluchači zaskakující mlčení.“

-zd-

9. 10. Ne	28. neděle v mezidobí Iz 25,6–10a, Žl 23, Flp 4,12–14, 19–20, Mt 22,1–14
10. 10. Po	sv. Paulin, biskup Řím 1,1–7, Žl 98, Lk 11,29–32
11. 10. Út	sv. German, biskup a mučedník Řím 1,16–25, Žl 19, Lk 11,37–41
12. 10. St	sv. Radim, biskup Řím 2,1–11, Žl 62, Lk 11,42–46
13. 10. Čt	sv. Eduard Řím 3,21–30a, Žl 130, Lk 11,47–54
14. 10. Pá	sv. Kalist I., papež a mučedník Řím 4,1–8, Žl 32, Lk 12,1–7
15. 10. So	Památka sv. Terezie od Ježíše, panny a učitelky církve Řím 4,13, 16–18, Žl 105, Lk 12,8–12

16. 10. Ne	29. neděle v mezidobí Iz 45,1,4–6, Žl 96, I Sol 1,1–5b, Mt 22,15–21
17. 10. Po	Památka sv. Ignáce Antiochijského, biskupa a mučedníka Řím 4,20–25, Lk 1,69–75, Lk 12,13–21
18. 10. Út	Svátek sv. Lukáše, evangelisty 2 Tim 4,9–17b, Žl 145, Lk 10,1–9
19. 10. St	sv. Izák Jogues, kněz, a druhové, mučedníci Řím 6,12–18, Žl 124, Lk 12,39–48
20. 10. Čt	sv. Irena Řím 6,19–23, Žl 1, Lk 12,49–53
21. 10. Pá	sv. Hilarion, poustevník Řím 7,18–25a, Žl 119, Lk 12,54–59
22. 10. So	sv. Marie Salome Řím 8,1–11, Žl 24, Lk 13,1–9

Res Claritatis MONITOR – publicistický čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Výkonný redaktor: Mgr. Dagmar Kopecká. Redakční rada: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Bc. Mária Pešeková, fr. Cyprián Suchánek OP, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.

